

ГРАДСКА БИБЛИОТЕКА «КАРЛО БИЈЕЛИЦКИ»
25000 С о м б о р
Краља Петра I, 11
Број: 374/23
Датум: 13. април 2023. г.

ЗАПИСНИК
о извршеном надзору над стручним радом
Народне библиотеке „Бранко Радичевић“ Оџаци

- Послато:**
1. Народна библиотека „Бранко Радичевић“, Оџаци
  2. Одељење за друштвене делатности СО Оџаци
  3. Библиотека Матице српске, Нови Сад
  4. Градска библиотека „Карло Бијелицки“, Сомбор

ЗАПИСНИК
о извршеном надзору над стручним радом
Народне библиотеке „Бранко Радичевић“
у Оџацима

На основу члана 25 Закона о библиотечко-информационој делатности („Сл. гласник РС“ бр. 52/2011), Решења о одређивању библиотека које обављају матичне функције у библиотечко-информационој делатности на територији АП Војводине („Сл. лист АПВ“ бр. 27/2012) и одредаба Упутства о начину вршења надзора над стручним радом у библиотекама („Сл. гласник РС“ бр. 7/2013), Зорка Исаков, дипломирани библиотекар – библиотечки инструктор Одељења за матичне послове Градске библиотеке „Карло Бијелички“ у Сомбору, и Радмила Лазаревић, дипломирани библиотекар Одељења за стручну и референсну литературу и периодику, извршиле су 11. априла 2023. године надзор над стручним радом Народне библиотеке „Бранко Радичевић“ у Оџацима. Надзору су присуствовали директор Биљана Златковић и библиотекар градских одељења.

Приликом вршења надзора сагледавају се:

- 1) Услови за обављање делатности библиотеке: простор, библиотечка опрема, техничка опрема, телекомуникациона и рачунарска опрема;
- 2) Ресурси библиотеке: библиотечко-информациони стручњаци и колекције библиотечко-информационе грађе и извора;
- 3) Стручни рад на набавци, обради, смештају и заштити, коришћењу, евиденцији, ревизији и отпису библиотечко-информационе грађе и извора, вођењу статистике, популаризацији књиге и читања, издавању публикација, стручном усавршавању и континуираном образовању особља.

Услови, ресурси и стручни рад у библиотеци процењују се у односу на важеће законске прописе, подзаконска акта, правилнике, упутства, међународне и националне стандарде којима се регулише рад јавних општинских библиотека у Републици Србији.

ОРГАНИЗАЦИЈА БИБЛИОТЕКЕ И СТРУЧНИ КАДАР

Службени подаци добијени пописом становништва 2011. године, говоре нам да на подручју оџачке општине живи 30 154 становника. Део њих је настањен у граду (9021), а остали су житељи осам околних села (Бачки Брестовац, Бачки Грачац, Српски Милетић, Богојево, Каравуково, Дeroње, Лалић и Ратково). По неслужбеним резултатима пописа из 2022. године и у овој општини је дошло до пада броја становника, тако да их је сада 25 159.

Поред већинског српског становништва општине, у Богојеву, Дeroњама и Лалићу у значајнијем броју живе и Мађари, Роми и Словаци. Као и у другим местима овог дела Србије, мада су Немци малобројни, присутни су значајни трагови њихове културе.

Библиотечка мрежа у потпуности је развијена, сва села имају више од 1000 житеља. Јавна општинска библиотека организационо обухвата стациониране библиотечке огранке у свим селима и централна, градска одељења у Оџацима.

Према *Правилнику о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности* („Сл. гласник РС“ бр. 39/2013), установа припада трећој категорији јавних библиотека.

Градска одељења налазе се у уличном делу старе „швапске“ зграде и физички су одељења од другог дела у коме су просторије Црвеног крста. Рад је организован у три целине: Одељење за набавку и обраду грађе, Позајмно одељење за одрасле кориснике и Одељење за децу.

Стационирани огранци, осим оног у Дероњама, имају своје самосталне просторе, лепо уређене, одржаване и опремљене рачунарима и целодневним, бесплатним приступом интернету.

Огранак у Дероњама смештен је заједно са школском библиотеком, иако има свој фонд и радника који води посебне библиотечке евиденције. Огранку у Каравукову већ дуже време недостаје санитарни чвор.

Библиотека је представила свој историјат, организациону структуру и активности веб-сајтом а присутна је и на друштвеним мрежама. Отворена је за кориснике сваког радног дана од 8 до 20 часова и суботом од 8 до 12 часова.

Специфичност установе огледа се у дугогодишњем организационом (али не и просторном) јединству библиотечно-информационе и музејске делатности, тако да је директор библиотеке уједно и директор музејске јединице. У околини Оџака је археолошко налазиште Доња Брањевина, категорисано као споменик културе од великог значаја. Одавде потиче и кип Црвенокосе богиње који се чува у Народном музеју у Београду, а посетиоци у Оџацима могу разгледати верну копију.

Руководилац библиотеке и музејске јединице је Биљана Златковић, виши дипломирани библиотекар. У граду раде два дипломирана библиотекара, два виша књижничара (један има трогодишњу високу спрему а други је и информатичар). У огранцима су распоређени: два дипломирана библиотекара, један виши књижничар – трогодишња висока спрема и пет књижничара.

ПРОСТОР И ОПРЕМА

Библиотечка зграда смештена је уз сам центар града у једној од оџачких најпрометнијих улица. Пошто је простор својевремено био приватна кућа, та стара намена диктирала је уређење библиотеке почетком овог века. Реч је о површини од 175 м² (144 м² корисне површине) у девет повезаних приземних целина. Има довољно дневне светлости, улична бука се не чује прејак. Све је уређено с укусом, чисто и одржавано.

Један део простора чине читаонице (78 м² за одрасле и 28 м² за децу), други део је радни и смештајни (полице за гађу), затим канцеларијски, простор за одмор запослених и санитарни чвор, нажалост само за запослене. Библиотека нема ни терасу ни део дворишта.

За одржавање манифестација, књижевних вечери, предавања и трибина, библиотекари користе друге просторе у граду, само се радионице за најмлађе одвијају на Дечјем одељењу.

Библиотечки простор није довољан за несметано обављање свих функција савремене јавне библиотеке и било би добро да се прошири (више о томе у закључку овог записника).

Корисницима је намењено пет столова с 18 читалачких места (12 за одрасле и шест за децу), а библиотекарима четири радна стола. Грађа се издаје на два пулта. Фонд је смештен на 615 м полица (610 м отворених и 5 м затворених). Дуж највећег дела су поређане књиге а на 8 м смештени су примерци периодике. Некњижна грађа налази се у кутијама.

Библиотека је добро опремљена и техником и рачунарима. Ту су: четири телефона, један факс, два фото-копира, један телевизор, два фото-апарата, један CD/DVD плејер, један видеобим, три скенера, четири штампача, једна опрема за стални приступ интернету и две вај-фај линије.

Рачунарску опрему чини шест компјутера, пет за библиотекарe и један за кориснике. Свих шест имају сталан и бесплатан приступ интернету. Једна линија вај-фаја је шифрована а друга отворена за кориснике.

БИБЛИОТЕЧКЕ КОЛЕКЦИЈЕ

Главнину фонда чине монографске публикације (књиге), њих 87 790 (приближно три књиге по становнику); у Оџацима 34 764 (8273 за децу).

Читаоцима су на располагању примерци 24 наслова часописа и новина од којих су два за децу а један је на мађарском језику. Фонд серијских публикација се не обрађује и не чува трајно, осим завичајне грађе.

Посебан део фонда, физички одвојен и сређен, чини завичајна збирка у којој се налази 500 књига, примерци једног наслова периодике *Наше новине*; 502 позивнице, 141 изложбени каталог, 275 CD/DVD-ROM-а, 189 плаката.

Библиотека не поседује примерке старе и ретке грађе, нити легате и библиотеке целине.

ПРИНАВЉАЊЕ, ОБРАДА, СМЕШТАЈ И КОРИШЋЕЊЕ ГРАЂЕ

Библиотека је у 2022. години своје колекције обогатила с 2285 примерака књига (849 за град, од тога 222 за децу), највише куповином и откупом Министарства културе, и бројевима 24 наслова периодике.

Оџачка библиотека започела је 2007. године аутоматизацију обраде грађе, односно затварање лисног и формирање електронског каталога. У ту сврху набављен је један од стандардизованих софтвера који су тада постојали код нас – WINISIS. Од тада до данас у базу је похрањено 86 865 записа монографских публикација.

Инвентар се и даље води ручно, у штампаним књигама, на прописаним обрасцима. Стари лисни каталози се чувају.

Као и набавка, и обрада грађе централизована је у градским одељењима. Претраживање каталога могуће је у библиотечким одељењима и огранцима у којима је база и инсталирана. Путем интернета, нажалост, то није могуће.

Позајмица грађе и корисничка база нису аутоматизоване.

Књиге су на полицама распоређене по редоследу група УДК и налазе се у слободном приступу.

Ова библиотека позната је по значајном обухвату становништва чланством (13%), што је код нас ретко. Прошле године је уписан 3951 корисник (у граду 1897). Читаоци су из градских фондова позајмили 20 630 књига (обрт фонда је 0,7).

Библиотечка статистика бележи и број посета, број коришћених новина и часописа, број интернет-сесија и број посетилаца културно-образовних програма.

Чланство у библиотеци се плаћа симболично, али постоје и категорије становништва за које су библиотечки фондови и услуге бесплатни.

ОСТАЛЕ АКТИВНОСТИ

Библиотека с музејском јединицом стожер је културног живота у Оџацима, те су бројна и разноврсна збивања овог типа једна од њених дугогодишњих карактеристика. Ту су традиционалне манифестације попут Хаику фестивала, Месеца књиге, Ускршњих обичаја, Сретења, Највреднијег читаоца; обележавање значајних датума, Месеца матерњег језика, књижевне вечери, изложбе, предавања и трибине.

РЕВИЗИЈА ФОНДА И ОТПИС ГРАЂЕ

Ревизије књижног фонда и отпис грађе радили су се редовно, како у граду, тако и по селима. Последња редовна и потпуна ревизија градског књижног фонда била је 2021. године. Том приликом отписане су 424 књиге. Поступак је вођен у складу с прописима и пропраћен је уредном документацијом.

ЗАКЉУЧАК

и предлог мера за побољшање рада

Народна библиотека „Бранко Радичевић“ у Оџацима припада трећој категорији јавних општинских библиотека у Србији. Њен рад, фондови и услуге које пружа становништву општине крећу се углавном у оквиру прописаних националних стандарда за овај тип библиотека (*Правилник о националним стандардима за обављање библиотечно-информационе делатности*, „СЛ. гласник РС“ бр. 39/2013), а у појединим сегментима рада их и надилазе.

Библиотечка мрежа у потпуности је развијена, свако насељено место има стационирани библиотечки огранак. Простори у којима се одвија делатност библиотеке су реновирани, лепо уређени, одржавани и опремљени рачунарима с омогућеним слободним приступом интернету. Обрада грађе је аутоматизована, особље библиотеке стручно и добро обучено. Акредитовани семинари за стално стручно усавршавање редовно се похађају.

Многобројним активностима, нарочито традиционалним Међународним фестивалом хаику поезије основаним 1987. године, библиотека, заједно са музејском јединицом, окосница је културног живота у Оџацима. Сарадња с оснивачем с једне и грађанима с друге стране је добра – библиотека испуњава стандард прописаног процента становништва који би требало да се учлани у јавну библиотеку (12%). Ревизије књижних фондова раде се редовно, у законски прописаним роковима.

Библиотека у граду у коме живи 9021 становник требало би по стандардима да има 45 м² простора на 1000 становника, укупно 400 м². Садашњи недостатак простора у којима се одвијају различити сегменти библиотечно-информационе делатности огледа се у граду у мању простора за слободне активности (нарочито се то односи на рад са децом) и смештај фондова и мању санитарног чвора за кориснике; у огранцима у дугогодишњем нерешеном питању санитарног чвора у Каравукову.

Просторије огранка у Каравукову лепо су реновиране и уређене, али је питање санитарног чвора остало отворено и требало би га у скорије време решити.

Смештајне могућности полица за књиге преслабе су за постојећи фонд. Библиотеци би укупно по стандардима (35 књ. на 1 м полица) требало око 900 м полица.

Стандард годишње набавке грађе за јавне општинске библиотеке треће категорије износи минимум 3500 књига и 30 наслова домаће периодике. Мада је куповина нових књига појачана у односу на друге видове набавке (поклони, откупи) и мада се број наслова часописа и новина који су читаоцима на располагању ближи стандарду, још увек би требало више средстава издвојити за куповину нове грађе.

У нашем библиотечно-информационом систему постоје софтвери за библиотечко пословање који омогућују и отворен приступ електронском каталогу библиотеке путем интернета, а не само у њеним просторијама, као и формирање електронске корисничке базе и аутоматизацију позајмице. Препоручујемо да руководство установе и стручни радници у наступајућем периоду размотре

могућност конверзије каталожких записа у један од тих програма (COBISS, БИСИС).

Одељење за матичне послове и библиотекари Градске библиотеке у Сомбору пружиће сву потребну стручну помоћ у спровођењу предложених мера.

Зорка Исаков

Зорка Исаков,
дипломирани библиотекар-
библиотечки инструктор
Одељења за матичне послове